SYSTEM OCENIANIA Z GEOGRAFII W ROKU SZKOLNYM 2008/2009

Rozporządzenie MENiS z dnia 07.09.2004 r. z późniejszymi zmianami w sprawie zasad oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów słuchaczy oraz przeprowadzania egzaminów i sprawdzianów w szkołach publicznych.
Ocenianie ucznia ma na celu:

- Bieżące i systematyczne obserwowanie postępów ucznia w nauce
- Pobudzanie rozwoju umysłowego ucznia, jego uzdolnień i zainteresowań przedmiotem
- Uświadomienie uczniowi stopnia opanowania wiadomości i umiejętności przewidzianych programem nauczania oraz ewentualnych braków w tym zakresie
- Wdrażanie ucznia do systematycznej pracy, samokontroli i samooceny
- Ukierunkowanie samodzielnej pracy ucznia
- Okresowe i roczne podsumowanie wiadomości i umiejętności oraz określenie na tej podstawie stopnia opanowania przez ucznia materiału programowego przewidzianego na dany semestr
- Dostarczanie rodzicom informacji o postępach, trudnościach i specjalnych uzdolnieniach ucznia
- Wzmocnienie motywacji uczniów

1. Przedmiotem oceny są:
   a) wiadomości (zgodnie z planem dydaktycznym i programem nauczania)
   b) umiejętności (zgodnie z planem dydaktycznym i programem nauczania)
   c) postawa – aktywność (zgodnie z planem dydaktycznym i programem nauczania)
2. Skala ocen:
   a) Oceny cząstkowe (bieżące) i klasyfikacyjne śródroczne, ustala się w stopniach według następującej skali:

- celujący	**6**	**cel**
- bardzo dobry	**5 (+ -)**	**bdb (+ -)**
- dobry	**4 (+ -)**	**db (+ -)**
- dostateczny	**3 (+ -)**	**dst (+ -)**
- dopuszczający	**2 (+ -)**	**dop (+ -)**
- niedostateczny	**1 (!)**	**ndst (!)**

   b) Oceny roczne ustala się w stopniach według następującej skali:

- celujący	**6**
- bardzo dobry	**5**
- dobry	**4**
- dostateczny	**3**
- dopuszczający	**2**
- niedostateczny	**1**

3. Formy sprawdzania wiadomości i umiejętności:
   - testy
   - sprawdziany
   - odpowiedzi ustne
   - odpowiedzi pisemne (kartkówki)
   - zadania domowe

- aktywność na lekcji
- aktywność na zajęciach terenowych
- praca samodzielna (referaty, sprawozdania z wykładów, plakaty, plansze, rysunki, prezentacje multimedialne itp.)
- udział w konkursach geograficznych i olimpiadach
- znajomość mapy fizycznej świata i Polski
- znajomość mapy polityczno - administracyjnej świata i Polski

4. Sprawdzanie wiadomości i umiejętności odbywa się przy pomocy ustalonych kryteriów oceniania i standardów wymagań zgodnych z planem dydaktycznym na dany rok szkolny (wymagania podstawowe i ponadpodstawowe; korzystamy z taksonomii celów nauczania wg Niemierki)
   a) kryteria oceny z geografii z prac pisemnych (testy, sprawdziany) zgodnie z przyjętym wewnątrzszkolnym systemem oceniania (przeliczamy punkty wg poniższej skali procentowej na oceny):

celujący	**96% - 100% (w klasach z geografią, jako przedmiotem wiodącym)**
bardzo dobry	**90% - 95%**
dobry	**75% - 89%**
dostateczny	**51% - 74%**
dopuszczający	**41% - 50%**
niedostateczny	**40% i poniżej**

   b) Kryteria oceny z geografii z wypowiedzi ustnej:
      - **Celujący** – odpowiedź wskazuje na szczególne zainteresowanie przedmiotem, spełniając kryteria oceny bardzo dobrej, wykracza poza obowiązujący program nauczania, zawiera treści z literatury popularnonaukowej, zawiera własne, oryginalne przemyślenia. Uczeń umie formułować problemy i dokonywać analizy lub syntezy różnych zjawisk. Przy omawianiu problemu wykazuje się bardzo dobrą znajomością mapy fizycznej świata i Polski. Biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami rozwiązywaniu problemów teoretycznych lub praktycznych, proponuje rozwiązania nietypowe. Dostrzega i rozwiązuje problemy istniejące w środowisku geograficznym w różnych skalach przestrzennych i czasowych.
      - **Bardzo dobry** – odpowiedź wyczerpująca (wiadomości i umiejętności podstawowe i ponadpodstawowe), swobodnie operuje terminologią geograficzną, odpowiedź ilustruje samodzielnie wykonywanymi schematami i rysunkami, wykazuje się bardzo dobrą znajomością mapy fizycznej świata i Polski. Uczeń wykazuje związki między człowiekiem i środowiskiem – dostrzega relacje między nimi, potrafi poprawnie rozumować w kategoriach przyczynowo-skutkowych i wyciągać wnioski. Wiąże wiedzę z kilku przedmiotów przy rozwiązywaniu zadań. Wyjaśnia i ocenia przebieg konsekwencje zjawisk i procesów przyrodniczych, ekonomicznych, politycznych i kulturowych. Wypowiedzi ucznia są samodzielne, wyczerpujące pod względem merytorycznym, poprawne rzeczowo i językowo.
      - **Dobry** – odpowiedź zasadniczo samodzielna, zawiera większość wymagań treści (wiadomości podstawowe uzupełnione są o nieco trudniejszą wiedzę rozszerzającą). Uczeń wykazuje się znajomością definicji, faktów, pojęć i dobrą znajomością mapy fizycznej świata i Polski. Operuje poprawnie językiem geograficznym. Odpowiedź jest poprawna pod względem

językowym. Dopuszczalne są drugorzędne błędy. Uczeń nie wyczerpuje zagadnienia.

- **Dostateczny** – odpowiedź zawiera wiadomości i umiejętności podstawowe, potrafi je zinterpretować, odpowiedź odbywa się przy niewielkim ukierunkowaniu ze strony nauczyciela, występują nieliczne błędy rzeczowe i językowe. Uczeń zna fakty, definicje i pojęcia pozwalające na zrozumienie najważniejszych zagadnień, stosuje wiedzę w sytuacjach typowych
- **Dopuszczający** – odpowiedź zawiera niezbędną wiedzę, konieczną z punktu widzenia realizacji celów przedmiotu i nieodzowną w toku dalszego kształcenia. Uczeń udziela odpowiedzi przy wyraźnej pomocy nauczyciela. Jego wypowiedź jest fragmentaryczna, zawiera liczne błędy rzeczowe zna jednak podstawowe fakty i przy pomocy nauczyciela zasadniczo udziela odpowiedzi na postawione pytanie. Uczeń nie potrafi ująć zagadnienia całościowo i wykazuje się mierną znajomością mapy fizycznej świata i Polski (potrafi jednak wskazać na niej najważniejsze jednostki geograficzne). Odpowiedź nie jest poprawna językowo.

c) prace pisemne – testy i sprawdziany są obowiązkowe. W razie nieobecności ucznia z przyczyn losowych na teście lub sprawdzianie uczeń jest zobowiązany pisać go w dodatkowym terminie wyznaczonym przez nauczyciela w ciągu dwóch tygodni od rozdania prac. Nieobecność ucznia na teście lub sprawdzianie wynikająca z celowego unikania lekcji równoznaczna jest z otrzymaniem oceny niedostatecznej.
d) poprawa oceny niedostatecznej otrzymanej z testu lub sprawdzianu jest dobrowolna. W każdym semestrze uczeń może poprawić jeden, dowolnie wybrany przez siebie test. Nie ma możliwości poprawiania oceny z testu na tydzień przed klasyfikacją. Poprawa oceny musi odbywać się poza lekcjami w terminie wskazanym przez nauczyciela.
e) odpowiedzi pisemne (kartkówki) dotyczą trzech ostatnich tematów (nie lekcji) i nie muszą być zapowiadane przez nauczyciela. Sprawdzają przygotowanie uczniów do lekcji bieżącej. Uczeń nie może poprawiać oceny niedostatecznej otrzymanej z tej formy sprawdzania wiedzy. Nieobecność ucznia na kartkówce nie ma żadnego wpływu na otrzymanie oceny semestralnej lub rocznej.
f) za brak zadania domowego uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną
g) brak atlasu lub podręcznika (1 na dwoje uczniów), co uniemożliwia przeprowadzenie lekcji (tematu), jest równoznaczne z nie przygotowaniem ucznia do lekcji.
h) O terminie sprawdzianów (testów) uczeń jest poinformowany z wyprzedzeniem, zgodnie z wewnątrzszkolnym systemem oceniania

5. Ocenianie znajomości fizycznej mapy świata i Polski
   a) odpowiedź ustna przy mapie – uczeń wykazuje się znajomością mapy fizycznej na podstawie barwnej mapy konturowej.
   b) na mapie konturowej
      - **na kontrolnych pracach pisemnych** (testach) obowiązuje znajomość jednostek geograficznych, które dotyczą zakresu materiału podlegającego badaniu np. wulkany itp.
      - **na zajęciach przedmiotu wybranego i w klasie z poszerzonym programem geografii.**
        Nauczyciel na początku roku szkolnego przekazuje uczniom zakres nazewnictwa geograficznego z poszczególnych kontynentów oraz Polski. (Znajduje się on również na stronie geograficznej szkoły - http://www.geografia.lo4.poznan.pl/krainygeo.htm W ustalonym terminie uczniowie piszą sprawdzian polegający na zaznaczaniu na mapie konturowej

wybrane przez nauczyciela jednostki geograficzne. Każdy kontynent pisze się w odrębnym terminie. Za każdą poprawnie zaznaczoną jednostkę uczeń otrzymuje 1 punkt. Po napisaniu wszystkich sprawdzianów z mapy nauczyciel sumuje zdobyte przez ucznia punkty i wystawia jedną oceną (łączną). Sumę punktów ze wszystkich sprawdzianów z mapy przelicza się na oceny zgodnie z punktem 4 a. Istnieje również możliwość oceny każdej mapki oddzielnie a ocena końcowa jest średnią arytmetyczną z wszystkich kontynentów i wpisana do dziennika jako sprawdzian z mapy.

c) Uczeń w klasie z geografią nauczaną na poziomie podstawowym, na ocenę pozytywną potrafi wskazać na mapie główne jednostki geograficzne. Wykazuje się więc znajomością położenia np.:
   - kontynentów, oceanów, Polski, oraz:
   - głównych łańcuchów górskich (np. Himalajów, Gór Kaukaz, Tien – Szan, Kunlun, Ałtyn- tag, Gór Zagros, Hindukuszu, Gór Pamir, Andów, Alp, Pirenejów, Gór Dynarskich, Gór Skandynawskich, Kordylierów, Appallachów, Gór Skalistych, Gór Atlas, Wielkich Gór Wododziałowych, Karpat, Sudetów, Gór Świętokrzyskich),
   - największych nizin (np. Niziny La Platy, Niziny Amazonki, Niziny Zatokowej, Niziny Atlantyckiej, Niziny Francuskiej, Niziny Niemieckiej, Niziny Polskiej, Niziny Wschodnioeuropejskiej, Niziny Nadkaspijskiej, Niziny Węgierskiej, Niziny Czarnomorskiej, Niziny Zachodniosyberyjskiej, Niziny Chińskiej, Niziny Mandżurskiej, Niziny Gangesu, Niziny Indusu, Niziny Mezopotamii, Wielkiego Basenu Artezyjskiego, Wielkich Prerii, Niziny Wielkopolskiej, Niziny Mazowieckiej, Niziny Podlaskiej, Niziny Śląskiej, Pobrzeża Słowińskiego, Żuław Wiślanych),
   - największych wyżyn (np. Wyżyny Brazylijskiej, Wyżyny Gujańskiej, Wyżyny Patagońskiej, Wyżyny Tybetu, Wyżyny Dekan, Wyżyny Środkowosyberyjskiej, Wyżyny Abisyńskiej, Wyżyny Wschodnio – Afrykańskiej, Wyżyny Kolumbii, Wyżyny Kolorado, Wyżyny Śląskiej, Wyżyny Krakowsko – Częstochowskiej, Wyżyny Kielecko – Sandomierskiej, Wyżyny Lubelskiej, Roztocza),
   - głównych półwyspów (np. Kalifornijskiego, Alaski, Florydy, Labrador, Jukatan, Iberyjskiego, Jutlandzkiego, Apenińskiego, Bałkańskiego, Skandynawskiego, Indyjskiego, Tajmyr, Arabskiego, Azji Mniejszej, Indochińskiego, Kamczatki, Koreańskiego, Jork, Somalijskiego, Mierzei Helskiej, Mierzei Wiślanej),
   - dużych wysp i archipelagów (np. Archipelagu Malajskiego, Jawy, Sumatry, Borneo, Nowej Gwinei, Archipelagu Filipin, Mindanao, Luzon, Archipelagu Japońskiego, Hokkaido, Honsiu, Kiusiu, Tasmanii, Nowej Zelandii, Hawajów, Ziemi Ognistej, Wielkich Antyli, Kuby, Haiti, Małych Antyli, Wysp Bahama, Archipelagu Kanadyjskiego, Grenlandii, Ziemi Baffina, Wielkiej Brytanii, Irlandii, Islandii, Krety, Sycylii, Korsyki, Wolinu, Uznamu),
   - najważniejszych przylądków (Północnego, Roca, Matapan, Canaveral, Dobrej Nadziei, Igielnego, Horn),
   - mórz (Bałtyckiego, Śródziemnego, Północnego, Norweskiego, Białego, Barentsa, Czarnego, Karaibskiego, Beauforta, Koralowego, Czerwonego, Żółtego, Południowo-chińskiego, Wschodnio-chińskiego, Japońskiego, Ochockiego, Łaptiewów, Karskiego),
   - dużych zatok (Meksykańskiej, Świętego Wawrzyńca, Hudsona, Kalifornijskiej, Alaska, Botnickiej, Fińskiej, Ryskiej, Gdańskiej, Szczecińskiej, Biskajskiej, Wielka Syrta, Gwinejskiej, Arabskiej, Perskiej, Bengalskiej, Carpentaria),

- kanałów morskich (Panamskiego, Sueskiego, Kilońskiego, La Manche, Mozambickiego),
- cieśnin (Duńskich, Kattegat, Skagerrak, Kaletańskiej, Gibraltarskiej, Bab el Mandeb, Ormuz, Malakka, Torrese'a, Magellana, Zawietrznej),
- największych rzek i systemów rzecznych (Amazonki, Parany z Paragwajem, Orinoko, Missisipi z Missouri, Rzeki Św. Wawrzyńca, Kolorado, Kolumbii, Mac Kenzie, Jukonu, Wołgi, Dunaju, Renu, Wisły i Odry wraz z głównymi dopływami, Padu, Łaby, Tagu, Ebro, Jeniseju z Angarą, Obu z Irtyszem, Leny, Kołymy, Amuru, Huanghe, Jangcy, Mekongu, Irawadi, Gangesu z Brahmaputrą, Indusu, Tygrysu z Eufratem, Amu – darii, Syr – darii, Murray – Darling, Kongo, Nigru, Nilu, Zambezi, Limpopo, Oranje),
- największych i najgłębszych jezior (Kaspijskiego, Martwego, Bajkał, Aralskiego, Bałchasz, Wiktorii, Tanganika, Niasa, Maracaibo, Titicaca, Górnego, Huron, Eyre, Ontario, Mitchigan, Wielkiego Jeziora Niewolniczego, Wielkiego Jeziora Niedźwiedziego, Ładoga, Onega, Bodeńskiego, Genewskiego, Śniardwy, Mamry, Hańcza, Wigry, Gopło, Jeziorak, Włocławskiego, Koronowskiego, Goczałkowickiego, Jeziorsko, Solińskiego)
- kotlin i depresji (Czadu, Kongo, Kalaharii, Kaszgarskiej, Fergańskiej, Wielkiej Kotliny, Doliny Śmierci, Kłodzkiej, Sandomierskiej)
- największych pustyń (Sahary, Libijskiej, Nubisjiej, Arabskiej, Namib, Wielki Nefud, Mały Nefud, Rub al Chali, Gobi, Takla Makan, Kyzył kum, Kara kum, Wielkiej Pustyni Wiktorii, Wielkiej Pustyni Piaszczystej, Pustyni Gibsona, Atacama, Wielkiej Pustyni Słonej)
- głównych szczytów (Mont Blanc, Gerlah, Rysy, Śnieżka, Łysica, K2, Mt Everest, Góra Kościuszki, Kilimandżaro, Aconcagua, Mt. Mac Kinley)
- pojezierzy (Pomorskiego, Wielkopolskiego, Mazurskiego)
- i innych wskazanych przez nauczyciela

6. Uczeń powinien uzyskać z geografii w semestrze **co najmniej** następującą ilość ocen:
   a) przy 1 godzinie geografii tygodniowo
   - 1 ocena ze sprawdzianu (testu)
   - 1 ocena z kartkówki
   - 1 ocena ze znajomości mapy fizycznej świata (Polski)

   b) przy 2 godzinach geografii tygodniowo
   - 2 oceny z testu (sprawdzianu)
   - 2 oceny z kartkówki
   - 1 ocena ze znajomości mapy fizycznej świata (Polski)

   c) przy 4 godzinach geografii tygodniowo
   - 2-3 oceny z testu (sprawdzianu) *zależy od ilości przerobionego materiału*
   - 3 oceny z kartkówek
   - 1 ocena ze znajomości mapy fizycznej świata (Polski)

   d) W klasie II na poziomie podst. i w klasie II lub III na poziomie rozszerzonym ocenę ze znajomości mapy polityczno – administracyjnej świata (Polski)

   e) Ze względu na absencję ucznia na lekcjach nauczyciel może wystawić ocenę semestralną z mniejszej liczby ocen, nie mniejszej jednak jak trzy oceny.
7. Ucznia obowiązuje systematyczna praca. **W wyjątkowej sytuacji** uczeń może zgłosić nauczycielowi nie przygotowanie (przed lekcją).
8. W każdym semestrze uczeń może poprawić jedną ocenę z testu w terminie wyznaczonym przez nauczyciela

9. Ocenianie semestralne i roczne
   a) Ocenę semestralną (roczną) wystawia się za pracę w całym semestrze (roku)
   b) Na koniec semestru (roku szkolnego) nauczyciel nie przewiduje sprawdzianu zaliczeniowego.
   c) Nie ma możliwości poprawiania ocen tydzień przed klasyfikacją
   d) Oceny cząstkowe mają swoją wagę. Ocena semestralna (roczna) nie jest średnią arytmetyczną ocen cząstkowych.
   e) Przy wystawianiu oceny semestralnej (rocznej) największą wagę mają oceny z testów (sprawdzianów), kartkówek, odpowiedzi ustnej i znajomości mapy.

   f) Przy bardzo dużej liczbie ocen nauczyciel przy wystawianiu oceny semestralnej (rocznej) może zastosować średnią ważoną. Ocena roczna wystawiana jest wg średniej ważonej zgodnie z następującą skalą

Forma sprawdzania wiedzy	Waga oceny
Testy i sprawdziany na zakończenie działu nauczania	5
Odpowiedź ustna	4
Kartkówka niezapowiedziana	4
Kartkówka zapowiedziana	3
Kartkówka z mapy konturowej „świat fizyczny" i „Polska fizyczna"	3
Kartkówka z mapy konturowej – rozmieszczenie państw na mapie polityczno – administracyjnej świata	2
Kartkówka ze znajomości mapy polityczno – administracyjnej świata wraz ze stolicami	3
Kartkówka ze znajomości stolic świata	2
Zadania domowe, referaty, prace dodatkowe, oceny z aktywności, oceny za prace w grupach, oceny za karty pracy	1

ocena	**zapis**
5	5
5-	4,75
4+	4,5
4	4
4-	3,75
3+	3,5
3	3
3-	2,75
2+	2,5
2	2
2-	1,75
1+	1,5
1	1
1!	0

Aby obliczyć średnia ważoną mającą przełożenie na ocenę końcoworoczną należy skorzystać ze wzoru

$$\text{średnia waż.} = \frac{(\text{ocena}1 \times \text{ranga}1 + \text{ocena}2 \times \text{ranga}2 + \text{ocena}3 \times \text{ranga}3 + \ldots + \text{ocena } n \times \text{ranga } n)}{\text{suma rang otrzymanych w semestrze ocen}}$$

Następnie należy ustalić jakiej ocenie szkolnej odpowiada uzyskana tym sposobem średnia.

Wartość średniej	**Ocena**
Powyżej 5,75	Celujący
4,5-5,74	Bardzo dobry
3,6 do 4,49	Dobry
2,6 do 3,59	Dostateczny
Odnośnie oceny **dopuszczającej i niedostatecznej** nauczyciel bierze pod uwagę całokształt edukacyjnych osiągnięć ucznia i jego postawę na zajęciach w ciągu całego śródrocza (całego roku)	

g) Nauczyciel uzasadnia wystawioną ocenę.
h) W przypadku uzyskania przez ucznia oceny niedostatecznej z geografii za I semestr, uczeń **może** zaliczyć pisemnie materiał nauczania w ciągu jednego miesiąca (do końca lutego) od momentu klasyfikacji. Zaliczać można tylko raz po lekcjach w dniu uzgodnionym z nauczycielem.
i) W przypadku otrzymania oceny niedostatecznej na I semestr i nie zaliczenia materiału obowiązującego programem nauczania uczeń musi w II semestrze wykazać się znaczna poprawą, gdyż ocena roczna będzie wystawiana z wszystkich ocen cząstkowych uzyskanych w ciągu całego roku szkolnego.
j) W przypadku zmiany klasy/szkoły na klasę z poszerzonym programem nauczania geografii uczeń jest zobowiązany zdać egzamin klasyfikacyjny z różnic programowych w terminie ustalonym przez rodziców i nauczyciela geografii. Jeśli uczyni to w trakcie roku szkolnego to ocena końcoworoczna wystawiana jest na podstawie tego egzaminu i ocen cząstkowych uzyskanych przez ucznia w IV LO. W innym przypadku ocenę końcoworoczną uczeń otrzyma po egzaminie klasyfikacyjnym obejmującym materiał całego roku szkolnego w terminie wyznaczonym przez dyrekcję i rodziców ucznia.
k) Nauczyciel może podnieść ocenę roczną o jeden stopień jeśli uczeń wykaże się dużymi osiągnięciami w etapie okręgowym Olimpiady Geograficznej i Olimpiady Nautologicznej

10. Uczniowie powinni być zachęcani do samooceny
11. Rodzice są informowani o ocenach cząstkowych raz w miesiącu na dyżurach nauczyciel oraz na spotkaniach śródsemestralnych

Opracowała Anna Kodyniak